

Byla C-663/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. lapkričio 5 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. spalio 20 d.

Institucija kasatorė:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

dalyvaujant:

A A

Pagrindinės bylos dalykas

Prieglobsčio statuso panaikinimas dėl itin sunkaus nusikaltimo – Interesų palyginimas – Direktyva 2011/95/ES – Direktyva 2008/115/EB – Gražinimo draudimas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar vertinant, ar leidžiama panaikinti prieglobsčio statusą, kuri kompetentinga institucija yra suteikusi pabėgėliui remdamasi 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija) 14 straipsnio

4 dalies b punkte nustatytu pagrindu, būtina kaip atskirą kriterijų taikyti interesų palyginimą preziumuojant, kad panaikinti prieglobsčio statusą galima tik tuo atveju, kai visuomenės interesai, kad pabėgėlis būtų gražintas, nusveria pabėgėlio interesus, kad prieglobstį suteikusi valstybė ir toliau tebetaikytų jam apsaugą; atliekant interesų palyginimą, reikia palyginti nusikaltimo smerktinumą ir visuomenei potencialiai keliamą grėsmę (iš vienos pusės) ir užsieniečio interesus gauti apsaugą, kurie apima ir jam gresiančių priemonių mastą ir pobūdį (iš kitos pusės)?

2. Ar 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse nuostatas, visų pirma jos 5, 6, 8 ir 9 straipsnius, pažeidžia nacionalinės teisės normos, pagal kurias dėl trečiosios šalies piliečio, iš kurio, jam panaikinus prieglobsčio statusą, atimama iki tol turėta teisė būti šalyje kaip pabėgėliui, sprendimas gražinti turi būti priimtas net ir tuo atveju, kai jau priimant šį sprendimą yra aišku, kad neribotą laiką nebus galima išsiųsti jo iš šalies dėl gražinimo draudimo, ir kai tai pripažįstama būdu, kuris gali įgyti *res judicata* galią?

Nurodomi Sąjungos teisės ir tarptautinės teisės aktai

Direktyva 2011/95/ES, 14 straipsnis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (toliau – Pagrindinių teisių chartija), 2, 4 ir 19 straipsniai

Direktyva 2008/115/EB (Gražinimo direktyva), 5, 6, 8 ir 9 straipsniai

Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso, 33 straipsnis

EŽTK, 2 ir 3 straipsniai

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Asylgesetz 2005 (2005 m. Prieglobsčio įstatymas), 2, 3, 6–10 ir 57 straipsniai

Prieglobsčio statuso nesuteikimo pagrindai

6 straipsnis. 1. Užsieniečiui negali būti suteiktas prieglobsčio statusas, kai:

- 1) ir kiek ilgai jam taikoma apsauga pagal Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnio D skirsnį;
- 2) egzistuoja vienas iš Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnio F skirsnyje numatytų pagrindų;

3) yra pagrįstų priežasčių manyti, kad užsienietis kelia grėsmę Austrijos Respublikos saugumui, arba

4) užsienietis įsiteisėjęs Austrijos teismo nuosprendžiu yra nuteistas dėl itin sunkaus nusikaltimo ir dėl šio neteisėto veiksmo kelia grėsmę bendruomenei. <...>

Prieglobsčio statuso panaikinimas

7 straipsnis. 1. Užsieniečiui suteiktas prieglobsčio statusas *ex officio* turi būti panaikintas sprendimu, jeigu:

1) tam yra 6 straipsnyje numatytas prieglobsčio nesuteikimo pagrindas

<...>

4. Panaikinant statusą pagal 1 dalies 1 ir 2 punktus, kartu konstatuojama, kad atitinkamas asmuo pagal įstatymą netenka pabėgėlio statuso. <...>

Papildomos apsaugos turėtojo statuso panaikinimas

9 straipsnis. 1. Užsieniečiui suteiktas papildomos apsaugos statusas *ex officio* turi būti panaikintas sprendimu, jeigu:

1) nėra arba nebėra sąlygų papildomos apsaugos turėtojo statusui suteikti (8 straipsnio 1 dalis);

<...>

2. Jeigu papildomos apsaugos turėtojo statusas neturi būti panaikintas remiantis 1 dalyje nurodytais pagrindais, jis panaikinamas tuomet, jeigu:

1) egzistuoja vienas iš Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnio F skirsnyje numatytų pagrindų;

2) užsienietis kelia grėsmę visuomenei arba Austrijos Respublikos saugumui arba

3) užsienietis Austrijos teismo įsiteisėjęs nuosprendžiu buvo nuteistas dėl nusikalstamos veikos (*StGB* [*Strafgesetzbuch* (Baudžiamasis kodeksas), toliau – *StGB*]) 17 straipsnis). <...>

Tokiais atvejais, panaikinant papildomos apsaugos turėtojo statusą, kartu patvirtinama buvimą užbaigianti priemonė ir konstatuojama, kad užsienietis negali būti gražintas arba išsiųstas į savo kilmės valstybę, nes tai realiai pažeistų EŽTK 2 straipsnį, EŽTK 3 straipsnį arba Konvencijos protokolus Nr. 6 arba Nr. 13 arba keltų rimtą grėsmę jo, kaip civilinio asmens, gyvybei ar sveikatai dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar šalies vidaus konflikto metu.

„Teisė gyventi šalyje specialios apsaugos pagrindu“

57 straipsnis. 1. Federalinėje teritorijoje esančiam trečiosios šalies piliečiui *ex officio* arba pagrįstu prašymu turi būti suteikta „teisė gyventi šalyje specialios apsaugos pagrindu“:

1) kai trečiosios šalies piliečio buvimas federalinėje teritorijoje pagal FPG [*Fremdenpolizeigesetz* (Užsieniečių kontrolės policijos įstatymas), toliau – FPG] 46a straipsnio 1 dalies 1 arba 3 punktą toleruojamas mažiausiai vienus metus ir šio toleravimo sąlygos tebėra įvykdytos, nebent trečiosios šalies pilietis kelia grėsmę visuomenei arba Austrijos Respublikos saugumui arba įsisteisėjusiu Austrijos teismo nuosprendžiu buvo nuteistas dėl nusikalstamos veikos (*StGB* 17 straipsnis). <...>“

Sprendimas gražinti

52 straipsnis. 1. <...>

2. *Bundesamt* (federalinė tarnyba) <...> turi priimti sprendimą gražinti trečiosios šalies pilietį, jeigu:

1) <...>

3) jam panaikinamas prieglobsčio statusas, nesuteikiant papildomos apsaugos turėtojo statuso, arba

<...>

9. Priimant sprendimą gražinti, kartu konstatuojama, ar trečiosios šalies pilietį pagal 46 straipsnį galima išsiųsti į tam tikrą vieną ar kelias valstybes. <...>

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 A A (toliau – bylos dalyvis) gimė 1989 m. Damaske (Sirija) ir iki 2014 m. rugpjūčio gyveno Sirijoje. 2014 m. gruodžio 10 d. jis neteisėtai atvyko į Austriją ir tą pačią dieną, remdamasis *Asylgesetz 2005* (2005 m. Prieglobsčio įstatymas, toliau – *AsylG 2005*), pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. Jis nurodė esantis palestinietis be pilietybės. Tuo metu jis turėjo Sirijos institucijos palestiniečiams išduodamą kelionės dokumentą ir tokią pat asmens tapatybės kortelę. Jis teigia, kad 2014 m. rugpjūtį karo policija pareikalavo, jog jis atliktų (karinę) tarnybą. Todėl jis pabėgo iš Sirijos. Jo teigimu, grįžus į Siriją jam gresia valdžios persekiojimas (dėl to, kad vengė atlikti karo prievolę).
- 2 *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Federalinė užsieniečių ir prieglobsčio teisės tarnyba) (institucija kasatorė) 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimu bylos dalyvio prašymą patenkino ir nusprendė suteikti bylos dalyviui prieglobsčio statusą ir pripažinti, kad jis pagal įstatymą turi teisę į pabėgėlio statusą.
- 3 Bylos dalyvis, būdamas Austrijos teritorijoje, pažeidė įstatymus. *Landesgericht Linz* (Linco apygardos teismas) 2018 m. kovo 22 d. dėl administracinių

nusižengimų (pavojingo grasinimo, turto sugadinimo ir draudžiamo disponavimo narkotinėmis medžiagomis) bei dėl nusikalstamų veikų (prekybos narkotinėmis medžiagomis) nuteisė jį vienu metų ir trijų mėnesių laisvės atėmimo bausme bei 180 darbo dienų užmokesčio dydžio bauda. Laisvės atėmimo bausmės vykdymas buvo atidėtas, nustatant trejų metų probacijos laikotarpį.

- 4 Įsiteisėjusiu 2019 m. sausio 14 d. *Landesgericht Linz* nuosprendžiu bylos dalyvis dėl sveikatos sutrikdymo ir pavojingo grasinimo buvo nuteistas trijų mėnesių laisvės atėmimo bausme. Įsiteisėjusiu 2019 m. kovo 11 d. *Landesgericht Wels* (Vello apygardos teismas) nuosprendžiu dėl sveikatos sutrikdymo ir pavojingo grasinimo nuteisė bylos dalyvį šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme. Laisvės atėmimo bausmių vykdymas buvo atidėtas, pratęsiant probacijos laikotarpį iki penkerių metų.
- 5 Dėl šių nuosprendžių *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* 2019 m. kovo 28 d. pradėjo bylos dalyviui suteikto prieglobsčio statuso panaikinimo procedūrą. Apie tai bylos dalyvis buvo informuotas 2019 m. kovo 29 d. raštu. Jam taip pat buvo suteikta galimybė pareikšti nuomonę; šia galimybe bylos dalyvis pasinaudojo.
- 6 2019 m. rugpjūčio 13 d. baudžiamuoju nutarimu *Landespolizeidirektion Oberösterreich* (Aukštutinės Austrijos federalinės žemės policijos direkcija) dėl agresyvių veiksmų viešosios tvarkos pareigūno atžvilgiu bylos dalyviui skyrė baudą.
- 7 2019 m. rugsėjo 24 d. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* nusprendė pagal *AsylG 2005* 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą panaikinti bylos dalyviui suteiktą prieglobsčio statusą ir pagal *AsylG 2005* 7 straipsnio 4 dalį konstatuoti, kad pagal įstatymą jis nebeturi teisės į pabėgėlio statusą (rezoliucinės dalies I punktas). Kartu *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* nusprendė nesuteikti bylos dalyviui papildomos apsaugos turėtojo statuso (rezoliucinės dalies II punktas), *ex officio* nesuteikti jam leidimo gyventi šalyje dėl ypatingų priežasčių, į kurias būtina atsižvelgti, pagal *AsylG 2005* 57 straipsnį (rezoliucinės dalies III punktas) ir priimti sprendimą jį grąžinti (rezoliucinės dalies IV punktas) bei uždrausti jam aštuonerius metus atvykti į Austriją (rezoliucinės dalies VII punktas), taip pat nustatyti 14 dienų, skaičiuojant nuo sprendimo grąžinti įsiteisėjimo, terminą savanoriškai išvykti iš šalies (rezoliucinės dalies VI punktas). Tiesa, tame pačiame sprendime taip pat buvo pripažinta, kad bylos dalyvis negali būti grąžintas arba išsiųstas į Siriją (rezoliucinės dalies V punktas).
- 8 Motyvuodamas savo sprendimą, *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* rėmėsi tuo, kad iš padėties Sirijoje ataskaitos matyti, jog ten vis dar egzistuoja pavojus, kad žmonės bus prievarta verbuojami. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* manymu, negalima atmesti galimybės, kad bylos dalyvis bus prievarta užverbuotas ir priverstas dalyvauti karo nusikaltimuose. Todėl bylos dalyvis ir ateityje negalės būti išsiųstas į Siriją.

- 9 Šį sprendimą bylos dalyvis apskundė *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas).
- 10 Bylos dalyvis ir toliau pažeidinėjo įstatymus. Įsiteisėjusiu 2020 m. birželio 16 d. *Bezirksgericht Linz* (Linc'o apylinkės teismas) nuosprendžiu dėl sveikatos sutrikdymo jis buvo nuteistas (nelygtine) keturių mėnesių laisvės atėmimo bausme. 2020 m. spalio 8 d. *Landesgericht Linz* dėl pavojingo grasinimo pagal *StGB* 107 straipsnio 1 dalį ir sukčiavimo pagal *StGB* 146 straipsnį nuteisė bylos dalyvį (nelygtine) penkių mėnesių laisvės atėmimo bausme.
- 11 2020 m. spalio 28 d. *Bundesverwaltungsgericht* surengė teismo posėdį, kuriame bylos dalyvis pareiškė atsiimantis skundą, pareikštą dėl sprendimo rezoliucinės dalies V punkto – jame buvo nustatyta, kad draudžiama jį išsiųsti. 2021 m. gegužės 28 d. sprendimu *Bundesverwaltungsgericht* patenkino bylos dalyvio skundą ir panaikino kitus sprendimo punktus – I–IV, VI ir VII punktus, jų nepakeisdamas.
- 12 Motyvuodamas savo sprendimą, *Bundesverwaltungsgericht* nurodė, kad užsieniečio prieglobsčio statusas pagal *AsylG* 2005 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą *ex officio* turi būti panaikintas sprendimu esant *AsylG* 2005 6 straipsnyje nustatytam statuso nesuteikimo pagrindui. Tam turi būti įvykdytos keturios sąlygos. Pirma, užsienietis turi būti padaręs itin sunkų nusikaltimą, antra, dėl to jis turi būti nuteistas įsiteisėjusiu nuosprendžiu, trečia, jis turi kelti grėsmę visuomenei, ketvirta, visuomenės interesai, kad jo buvimas šalyje būtų užbaigtas, turi nusverti jo interesus tebegauti apsaugą prieglobsčio šalyje.
- 13 Atsižvelgdamas į susijusią *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis Administracinis Teismas) jurisprudenciją, *Bundesverwaltungsgericht* patvirtino, kad pirmoji–trečioji sąlygos yra įvykdytos. Bylos dalyvis kelia didelę grėsmę visuomenei, nes užsiima narkotinių medžiagų prekyba ir nuolat smurtauja prieš kitus žmones. Teismas taip pat priėjo prie išvados, kad bylos dalyvio, kuris linkęs greitai pakartotinai nusikalsti, elgesys ateityje nepagerės. Dėl ketvirtosios sąlygos administracinis teismas pažymėjo, kad reikia pasverti, ar prieglobsčio valstybės interesai nusveria pabėgėlio interesus. Suprantant negražinimo principą kaip žmogaus teisių apsaugos instrumentą ir atsižvelgiant į principą, kad ir baudžiamosios teisės normas pažeidę asmenys savaime nepraranda visų pagrindinių teisių, prieglobsčio valstybės interesai gali būti svaresni tik labai retais išimtiniais atvejais. *Bundesverwaltungsgericht* savo vertinimą akivaizdžiai grindė išvadamis, kad „nuolat Sirijoje gyvenantiems palestiniečiams pabėgėliams“ taikoma karo prievolė. Pasak ataskaitų, (Sirijos) valdžia karo tarnybos vengimą traktuoja ne tik kaip veiksma, už kurį gresia baudžiamoji atsakomybė, bet ir kaip politinio nepasitenkinimo išraišką ir vengimą ginti „tėvynę“ nuo teroristų keliamos grėsmės. Dėl dezertyravimo ir karo prievolės vengimo pasekmių ataskaitos ir nuomonės skiriasi. Tačiau, be kita ko, teigiama, kad „sugauti karo prievolės vengiantys asmenys kankinami ir jiems gresia mirties bausmė“.

- 14 Šį sprendimą *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* kasacine tvarka apskundė *Verwaltungsgerichtshof*.

Pagrindiniai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 15 Valdžios institucija teigia, kad *Verwaltungsgerichtshof* jurisprudencija buvo priimta tuo metu ir dėl tų teisės aktų, kurių negalima palyginti su aktualia padėtimi. Teisės aktų leidėjas ėmėsi priemonių tam, kad pagal kasacine tvarka nagrinėjamoje byloje taikytinus teisės aktus būtų draudžiama išsiųsti užsienietį į kilmės valstybę, jeigu jam ten gresia tokios pasekmės, dėl kurių gali būti pažeistas EŽTK 2 arba 3 straipsnis. *Bundesverwaltungsgericht* atliktas interesų palyginimas nėra būtinas norint taikyti apsaugą nuo išsiuntimo, nes bylos dalyviui taikoma nacionalinė apsauga nuo išsiuntimo: tuo atveju, jeigu taikomas grąžinimo draudimas, būdu, kuris gali įgyti *res judicata* galią, pripažįstama, kad išsiųsti užsieniečio negalima. Išnagrinėjus Direktyvoje 2011/95/ES nustatytą statuso nesuteikimo pagrindą, matyti, kad šių nuostatų tikslas yra išsaugoti direktyvose, laikantis Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso, numatytos apsaugos sistemos patikimumą. Todėl siekis išlaikyti anksčiau suteiktą apsaugos statusą šias nuostatas netgi pažeidžia.
- 16 Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) savo 2010 m. lapkričio 9 d. sprendime bylose C-57/09 ir C-101/09 konstatavo, kad pabėgėlio statuso nesuteikimas pagal Direktyvos 2004/83/EB 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktus nesusiejamas su proporcingumo įvertinimu konkrečiu atveju. Direktyvos 2004/83/EB 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktai buvo perkelti į naujos redakcijos Direktyvą 2011/95/ES. Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktai į nacionalinę teisę buvo perkelti *AsylG 2005* 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu. Šioje byloje reikšmingu *AsylG 2005* 6 straipsnio 1 dalies 4 punktu Austrijos teisės aktų leidėjas į nacionalinę teisę perkėlė Direktyvos 2011/95/ES 14 straipsnio 4 dalies b punktą. Teisingumo Teismas kol kas nėra pareiškęs nuomonės dėl to, ar pagal šią nuostatą būtina atlikti interesų palyginimą. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* laikosi nuomonės, kad Teisingumo Teismo argumentai, pateikti 2010 m. lapkričio 9 d. sprendime dėl Direktyvos 2004/83/EB 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktų, yra reikšmingi ir aiškinant Direktyvos 2011/95/ES 14 straipsnio 4 dalies b punktą.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Dėl pirmojo klausimo

- 17 „Itin sunkaus nusikaltimo“ sąvoka pagal *Verwaltungsgerichtshof* jurisprudenciją apima tik tokias nusikalstamas veikas, kurios objektyviai pažeidžia ypač svarbius teisinius interesus. Paprastai sunkūs nusikaltimai yra, pavyzdžiui, nužudymas, išžaginimas, smurtas prieš vaikus, padegimas, prekyba narkotinėmis medžiagomis, ginkluotas apiplėšimas ir pan. Teisinio intereso – vaikų lytinio neliečiamumo – pažeidimas taip pat buvo pripažintas „itin sunkiu nusikaltimu“.

Vis dėlto *Verwaltungsgerichtshof* irgi yra pripažinęs, kad šiame deliktų sąraše pateikiami tik pavyzdžiai, taigi, jis nėra baigtinis, kiek tai susiję su Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 33 straipsnio 2 punkto taikymu. *Verwaltungsgerichtshof* taip pat paaiškino, kad ir tuo atveju, kai asmuo yra nuteistas keliais atitinkamoje byloje reikšmingais įsiteisėjusiais nuosprendžiais ir jam buvo skirtos rimtos, daugiausia nelygtinės laisvės atėmimo bausmės, baigti deliktai, vertinant bendrai, gali būti kvalifikuojami kaip „itin sunkus nusikaltimas“.

- 18 Be to, *Verwaltungsgerichtshof* yra pripažinęs, kad pagal Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 33 straipsnio 2 punkto prasmę į kilmės valstybę leidžiama grąžinti tik grėsmę visuomenei keliančius nusikaltėlius. Jeigu galima manyti, kad ateityje nusikalstamos veikos vykdytojo elgesys pagerės, aptariamam Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 33 straipsnio 2 punkto pagrindas negali būti taikomas. Vertinant būsimą grėsmę, reikia remtis ne vien tik užsieniečio nuteisimo ar nubaudimo faktu, bet nusikalstamų veikų, dėl kurių jis buvo nuteistas ar nubaustas, pobūdžiu ir rimtumu bei iš to išplaukiančiu asmenybės tipu.
- 19 Pareiga palyginti interesus yra pripažįstama valstybių praktikoje. Lygindama interesus, institucija, į kurią kreiptasi, turi palyginti nusikaltimo smerktinumą ir potencialią grėsmę visuomenei su prieglobsčio prašytojo interesais gauti apsaugą, įskaitant jam gresiančių priemonių mastą ir pobūdį. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnio F skirsnio b punktas ir 33 straipsnio 2 dalis, pavyzdžiui, negali būti taikomi, kai gresiančios priemonės yra palyginti rimtos, tačiau prieglobsčio prašytojas gali būti laikomas iš esmės resocializuotu, nes pakartotinai nebusikalto. Jeigu prieglobsčio prašytojui gresia kankinimai arba mirtis, visuomenės interesai nesuteikti jam prieglobsčio retai nusveria individualius interesus gauti apsaugą.
- 20 Atliekant šį vertinimą, svarbiausia yra tai, kad užsienietis kelia didelę ir aktualią grėsmę, kurios prieglobsčio valstybė siekia išvengti. Tačiau įsivaizdavus, kokias pasekmes, nepaisant realios atitinkamo užsieniečio persekiojimo grėsmės, gali turėti grąžinimas gimtojoje šalyje, atrodo logiška, kad lyginant interesus reikia įvertinti, ar užsieniečiui dėl grąžinimo į gimtąją šalį kylanti rizika gali būti priimtina, palyginti su jo paties keliamą grėsme.
- 21 Apibrėžiant statuso panaikinimo pagrindo sampratą pagal 14 straipsnio 4 dalį, svarbiausia tampa tai, kad užsienietis dėl savo didelio polinkio nusikalsti ir dėl to keliamos grėsmės pasirodė esąs nevertas išsaugoti prieglobsčio statusą. Šis institucijos požiūris atitinka Austrijos teisės aktų leidėjo intenciją, kurią pastarasis aiškiai išreiškė keisdamas *AsylG 2005*.
- 22 Atrodo, kad iš Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) paaiškinimų išplaukia, jog taikant nacionalinę nuostatą, kuria į nacionalinę teisę buvo perkelta Direktyvos 2011/95/ES 14 straipsnio 4 dalis, interesų palyginimas atliekamas tik Austrijos jurisprudencijoje; šis interesų palyginimas gali reikšti, kad nusikaltusiam

užsieniečiui ne tik suteikiama (nacionalinė) apsauga nuo išsiuntimo, bet draudžiama jam nesuteikti prieglobsčio statuso arba šį statusą panaikinti.

- 23 Taigi atrodo, kad Direktyvos 2011/95/ES 14 straipsnio 4 dalis valstybėse narėse aiškinama nevienodai. Tačiau skirtingas aiškinimas gali paskatinti tarptautinės apsaugos prašymus pateikusius arba išsaugoti jau suteiktą apsaugos statusą siekiančius asmenis kreiptis į kitas valstybes nares, kuriose taikomas jiems palankesnis Sąjungos teisės aktų aiškinimas. Tai gali sukurti palankias sąlygas „forum shopping“ praktikai, kurios tikslas yra apeiti Direktyvoje 2011/95/ES nustatytas taisykles. Tačiau pagal šios direktyvos 13 konstatuojamosios dalies formuluotę pabėgėlio ir papildomos apsaugos statuso pripažinimo ir pobūdžio taisyklių suderinimas turėtų visų pirma padėti „apriboti antrinį tarptautinės apsaugos prašytojų judėjimą tarp valstybių narių“, kai tokį judėjimą lemia tik teisinių sistemų skirtumai (žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Vokietijos Federacinė Respublika [Šavoka „rimta ir asmeninė grėsmė“]* (C-901/19, EU:C:2021:472, 36 punktą)).

Dėl antrojo klausimo

- 24 Austrijos teisės aktuose nustatyta, kad jeigu užsienietis dėl padarytų nusikalstamų veikų negali ar nebegali turėti prieglobsčio statuso ar papildomos apsaugos turėtojo statuso, sprendimas jį grąžinti turi būti priimtas taip pat tuo atveju, kai jo negalima išsiųsti neribotą laiką. Šiuo atžvilgiu Austrijos teisės aktų leidėjas įstatymo parengiamuosiuose dokumentuose paaiškino, kad Direktyvoje 2011/95/ES neregamentuota, ar leidžiama patvirtinti buvimą užbaigiančią priemonę dėl užsieniečio, kuriam prieglobsčio statusas arba papildomos apsaugos turėtojo statusas turi būti panaikintas arba negali būti suteiktas (Direktyvos 2011/95/ES 12 ir 14 straipsniai). Tiek, kiek Direktyvos 2011/95/ES 14 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad tokiems užsieniečiams taikomos tam tikros Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso garantijos, į šias garantijas atsižvelgiama numatant, kad *AsylG 2005* 8 straipsnio 3a dalies ir 9 straipsnio 2 dalies atvejais ir toliau privalomai konstatuotina, kad užsienietis negali būti grąžintas arba išsiųstas į savo kilmės valstybę. Pagal Direktyvos 2008/115/EB 6 straipsnio 6 dalį valstybės narės gali savo nuožiūra vienu administraciniu ar teismo sprendimu ar aktu priimti sprendimą užbaigti teisėtą buvimą kartu su sprendimu grąžinti.
- 25 Pagal Austrijos teisės aktus asmuo, kuriam panaikinamas apsaugos statusas, netenka ir jam anksčiau kartu su prieglobsčio statusu (arba papildomos apsaugos turėtojo statusu) suteiktos teisės būti šalyje. Tai reiškia, kad užsieniečio buvimas šalyje nebėra teisėtas. Jeigu, panaikinant statusą, priimamas ir sprendimas užsienietį grąžinti, bet kartu konstatuojama, kad išsiųsti jo į kilmės valstybę negalima, tai (jeigu jo negalima išsiųsti į kitą valstybę) reiškia, kad užsieniečio buvimas federalinėje teritorijoje turi būti toleruojamas tol, kol jo neįmanoma išsiųsti.

- 26 Vis dėlto, atsižvelgiant į naujausią Teisingumo Teismo jurisprudenciją, gali būti, kad toks teisinis reglamentavimas prieštarauja Direktyvos 2008/115/EB nuostatom.
- 27 2021 m. birželio 3 d. Sprendime *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432) Teisingumo Teismas nusprendė, kad trečiosios šalies piliečių tarpinio statuso, kai jie gyvena valstybės narės teritorijoje neturėdami teisės ir leidimo joje gyventi ir kai jiems nustatytas draudimas atvykti, tačiau nėra dėl jų priimto galiojančio sprendimo grąžinti, toleravimas prieštarautų tiek Direktyvos 2008/115/EB 1 straipsnyje nurodytam jos tikslui, tiek šios direktyvos 6 straipsnio tekstui (57 punktas). Šie argumentai taip pat galioja trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje, kurie negali būti išsiųsti iš šalies, nes tai draudžiama pagal negrąžinimo principą (58 punktas). Iš Direktyvos 2008/115/EB 9 straipsnio 1 dalies a punkto matyti, kad ši aplinkybė nepateisina sprendimo grąžinti trečiosios šalies pilietį nepriėmimo esant tokiai situacijai, o ja galima pagrįsti tik jo išsiuntimo atidėjimą vykdant tokį sprendimą (59 punktas).
- 28 Tačiau jeigu, kaip antai nagrinėjamu atveju, *a priori* yra aišku, kad sprendimas grąžinti neribotą laiką negalės būti įvykdytas, neįmanoma kalbėti apie „galiojančią“ sprendimą grąžinti; taigi, atrodo, kad ir Direktyvos 2008/115/EB 9 straipsnio 1 dalies a punktas apima tik tokius atvejus, kuriais galima preziumuoti, jog išsiuntimo kliūtis artimiausiu metu išnyks.
- 29 Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad tais atvejais, kai priimtas sprendimas grąžinti trečiosios šalies pilietį, tačiau pastarasis nesilaikė įpareigojimo grįžti – nei per nustatytą terminą savanoriškai išvykti iš šalies, nei šiuo tikslu nenustačius jokio termino, pagal Direktyvos 2008/115/EB 8 straipsnio 1 dalį, siekiant veiksmingai įgyvendinti grąžinimo procedūrą, valstybės narės įpareigojamos imtis visų būtinų priemonių, kad atitinkamas asmuo būtų išsiųstas, tai yra jis būtų fiziškai išvežtas iš atitinkamos valstybės narės (2021 m. sausio 14 d. Sprendimas *TQ [Nelydimo nepilnamečio grąžinimas]* (C-441/19, EU:C:2020:515, 79 punktas)). Tiek iš valstybių narių lojalumo pareigos, tiek iš veiksmingumo reikalavimų, apie kuriuos priminta visų pirma Direktyvos 2008/115/EB 4 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad šios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta valstybių narių pareiga šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais išsiųsti tą trečiosios šalies pilietį turi būti vykdoma kuo skubiau (minėto sprendimo byloje C-441/19 80 punktas).
- 30 Tačiau būtent šios pareigos valdžios institucija visiškai negali įvykdyti tuo atveju, kai įsiteisėjusiu sprendimu yra pripažinta, kad užsienietis negali būti išsiųstas, kol nebus priimtas (artimiausiu metu menkai tikėtinas) priešingas sprendimas, kuriame būtų pripažinta, jog užsienietį išsiųsti leidžiama. Tokiu atveju, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, gali būti, kad valdžios institucijai pagal Direktyvos 2008/115/EB nuostatas yra draudžiama (net ir atsargos dėlei) priimti sprendimą grąžinti.

- 31 Po to, kas išdėstyta, Sąjungos teisės aiškinimas, kiek jis susijęs su pirma minėtais klausimais, *Verwaltungsgerichtshof* neatrodo toks akivaizdus, kad neliktų erdvės abejonėms, todėl pagal SESV 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl šių klausimų.

DARBINIS VERTINIMAS